

<http://www.cgtcatalunya.cat/spip.php?article8585>

Sector social, crisi, poder i capitalisme: un marc general d'entesa per al moment actual

- Enllaços - Documentació i estudis -

Date de mise en ligne : divendres 25 de gener de 2013

Copyright © CGTCatalunya.cat - Tous droits réservés

Sector social, crisi, poder i capitalisme: un marc general d'entesa per al moment actual.

Introducció.

En aquest article reprenem algunes anàlisis sobre el moment històric actual i els relacionem amb determinats conceptes sobre el poder, les seves tècniques, càlculs i formes d'influència en la vida de les persones. El propòsit és tractar de proporcionar un marc d'entesa, general, ampli, estratègic, que ens permeti situar-nos en el context actual de crisi global, i valorar com aquest context general afecta i afectarà en particular al sector social. A partir d'aquesta valoració, esbossarem algunes possibles vies per a la construcció de alternatives.

1. La crisi.

Estem en un moment històric de crisi global i profunda. Des de la hegemonia del poder, se'ns diu que per intentar superar aquestes crisis, la única possibilitat, objectivament necessària, és realitzar una sèrie de canvis dolorosos que imposaran sacrificis a tots. En cas contrari, el desastre absolut, la fallida total, el caos, l'abisme: tot, absolutament tot es s'ensorrarà i es perdrà per sempre ... Cada pocs dies tornen a sonar les alarmes. Un agent anònim que es fa dir "el mercat" deslliga situacions que, de nou, imposen com necessitat tècnica objectiva aprofundir en la implementació d'aquests canvis dolorosos.

Tot canvia a una velocitat vertiginosa. La incertesa és quotidiana, és difícil comprendre el que està succeint, l'angoixa i l'angoixa es s'estenen en l'ànim de tot el món. L'amenaça és constant, el perill imminent, el desastre pot arribar en qualsevol moment. La por i la confusió s'instal·len de forma permanent, de manera extensa i intensa: està en el medi, en l'aire, i arriba a cada racó de la nostra existència.

Amb el conte de la crisi i a base de confusió i por ens han tret drets laborals, rebaixat les pensions, baixat els salaris, retallat i privatitzat serveis bàsics com la salut, l'educació, i també els serveis socials ... Ens governen a base de por. Es tracta de produir a la població un fort impacte emocional a través d'una situació intensa i profunda d'amenaça, una situació que desorienti, i abans que pugui donar qualsevol reacció, implementar ràpidament un seguit de canvis profunds en l'estructura econòmica, social i política. És l'estratègia de govern que una coneguda autora nord-americana, Naomi Klein (2007), bateja com "La doctrina del xoc" i que esbossem breument al següent punt.

2. La doctrina del xoc.

Milton Friedman ha estat un dels principals ideòlegs de la doctrina neoliberal, impulsor de l'Escola de Chicago, escola de pensament econòmic defensora com poques del "lliure mercat". Segons aquesta doctrina, perquè el món es desenvolupi adequadament, pràcticament tot àmbit de la vida hauria de ser regulat pel mercat, és a dir, hauria d'estar subjecte a les lleis del mercat. El mercat seria aquest espai on es compra i es ven mercaderia, en lliure competència, i on tot adquireix el seu just preu sense més regulació que les

derivades d'unes lleis naturals com les de l'oferta i la demanda, cost-benefici, etc.

Tot àmbit de la vida significa "tot": la salut, l'educació, tota forma de relació social, la vida mateixa s'hagués sotmetre per complet a les lleis del mercat. Friedman era conscient que arribar a aquest estat de coses ideal no era tasca fàcil i que, a l'hora d'implementar els canvis necessaris per tractar d'aconseguir, trobaria una sèrie de reticències en determinades franges de població que tractarien de justificar la seva poca col·laboració sobre la base de qüestions com drets laborals, justícia social, etc. i que, irresponsablement organitzarien protestes, vagues, etc. Caldria resistència al canvi necessari, resistències que es sostindrien en el temps i que fins podrien arribar a prevaler en un context.

Calia pensar llavors com fer perquè aquesta resistència no es donés, i perquè a més, posteriorment, la població col·laborés de manera continuada. D'alguna manera, això significava desfer per refer, esborrar tot per refer de la manera adequada. Un dels models de com fer-ho va ser proporcionat per uns experiments psiquiàtrics a través dels quals la CIA pretenia trobar claus per aconseguir la col·laboració dels detinguts en els interrogatoris. La idea d'aquestes experiments consistia en l'aplicació de electroxocs fins a la destrucció de la voluntat del subjecte per posteriorment construir un nou subjecte col·laborador. Es tractaria d'extrapolar la idea del mecanisme des d'un nivell del individu a un nivell de la societat, de la població.

Friedman va pensar que només un impactant esdeveniment, una crisi social, actual o percebuda com a tal, podria produir un veritable canvi. I quan aquesta crisi ocorregués, les accions a prendre dependrien de les idees que estiguessin presents en el medi (Klein, 2007). Així que es tractava que les idees estiguessin presents i que es fes una crisi prou intensa, un esdeveniment creat o sobrevingut, que produís un estat de xoc a la població, un estat de por, confusió i paralització, que obrís la oportunitat per implantar ràpidament les reformes planejades i consolidar el nou estat de coses abans que es pogués produir qualsevol tipus de resistència.

L'experiment-país va ser Xile. La crisi, en forma de gran violència, repressió i mort, la va posar Pinochet, les idees, els deixebles de Friedman, els Chicago Boys. La lectura és que per implantar el nou estat de coses, la implementació de les reformes havia d'acompanyar d'una determinada dosi d'alguna forma de violència organitzada i fer de manera ràpida, mentre durés l'estat de por, confusió i paralització.

No sempre són necessaris espectaculars cops d'estats i dictadures militars. Avui dia, n'hi ha prou al·ludir a la seguretat, en un estat d'excepció permanent en aparences de democràcia. El comú, més enllà de diferències segons circumstàncies i països, és que s'apliquin estratègies similars per contenir els pobres de les ciutats: immigrants, desocupats, els habitants dels barris populars, etc. Aquells sectors que van quedar desconnectats de l'economia formal, de manera permanent i estructural són les categories senceres de ciutadans que en una mena de guerra civil legal podran eliminar físicament per no resultar integrables en el sistema polític

Les reformes planejades consisteixen a transferir grans espais de creació de riquesa del públic al privat, a les grans corporacions. La salut, les pensions, l'educació, l'habitatge ... tot el necessari per a la vida passa a estar subjecte a la llei del lliure mercat, tot s'ha de comprar i vendre. Els rics es fan cada vegada més rics, i els pobres, cada vegada més pobres, de manera que no poden comprar un habitatge adequat, ni l'atenció al seu salut, ni l'educació privatitzada ... i arriba un punt en que ja no poden comprar res, en què resulten inútils per al mercat, resulten un sol

ús.

El projecte neoconservador, continua Klein (2007), no és la implantació de la democràcia, sinó una prescripció el propòsit és la creació d'un nou ordre feudal que hauria de resultar en una nova redistribució de la riquesa mundial en què una petita elit maximitzés seus beneficis globals, i les classes mitjanes desapareguessin desintegrant entre els pobres permanents.

Uns plans, uns càlculs que el oligàrquic grup reduït del 20% de la població viu en una bombolla de gran prosperitat, a costa de la resta 80% que queda condemnat a la misèria. Per al seu control, la violència de la repressió. Estem davant d'una política econòmica governamental de la racionalitat es deriven no només les massives violacions de drets humans, sinó també l'atrocitat de condemnar a milions d'éssers humans a una misèria planificada.

Violència repressiva. Pobres sol ús. Misèria planificada. En aquests càlculs de govern per a l'equilibri desitjat, se li ha atorgat un valor nul a la vida de les persones que componen la gran franja de la població que ha quedat desconnectada de l'aparell productiu i de consum. No produeixen benefici. No entren al mercat. La seva vida és un sol ús. Es renuncia a la seva integració.

La doctrina del xoc és una forma d'explicar unes tècniques de govern de nostre temps històric que ens resulta molt il·lustrativa per entendre el nostre moment actual. No estem tant en una presumpta crisi econòmica, només superable després d'uns inevitables i durs però passatgers sacrificis. Estem en una reordenació global i permanent de la vida social d'acord amb els pressupostos del neoliberalisme.

A hores d'ara de la contextualització, ja estem parlant en termes de tècniques, de càlculs i de racionalitats per conduir les conductes d'una població i compondre i mantenir un determinat ordre general de relacions socials i de distribució de la riquesa. És a dir, estem en termes de govern. En termes d'intencionalitat i de projectes polítics, no de desgràcies naturals sobrevingudes que provoquen situacions lamentables sense responsables.

Aquests termes ens porten a la qüestió de com és possible que des d'una posició hegemònica de poder es puguin conduir les vides de les persones: és a dir, les nostres vides, els nostres cossos, les nostres ments, les nostres formes de ser i de relacionar-nos, en aquest temps que habitem. Per referir-nos a aquesta qüestió adoptarem, d'una manera àmplia, els termes biopolítica / biopoder.

Les racionalitats i tècniques de poder són producte cultural humà, tenen història i han evolucionat en la seva concepció i implementació. Per perfilar més aquesta contextualització que ens ha de proporcionar un marc de enteniment més complet i precís des del qual analitzar el moment que travessa actualment el sector social i les seves perspectives d'evolució, pot ser convenient dedicar un espai a la qüestió de la biopolítica del neoliberalisme.

3. El poder i la vida.

Com el poder regula la nostra vida, el nostre cos, la nostra subjectivitat, nostre "ànima", les nostres maneres de relacionar-nos, les nostres maneres de viure i de reproduir la vida social, el sistema social, la forma de vida. Per desenvolupar la nostra explicació, anirem avançant situant breument els conceptes implicats: l'ésser humà, el poder, el neoliberalisme, la biopolítica ....

3.1. L'ésser humà com a ésser social, històric, en relacions de poder.

Les persones no som només ossos i carn d'organismes individuals.

Som éssers actius, històrics i socials. Ens formem en la relació amb altres persones, al llarg de temps, en un ambient relacional i cultural concret, en qual es desenvolupen esdeveniments i processos que són realitzats, significats i carregats d'afectes per éssers humans entre els que hi ha equilibris de poder.

És en aquest entramat complex en el qual ens configurem com a individus, com a persones, com a éssers humans.

Els que controlen l'entramat, el medi, dirigeixen les formes de relació, i canalitzen significats i afectes de manera funcional per a la configuració de unes i no altres formes de ser humans. I així, al llarg del fluir del temps, tracten d'assegurar la continuïtat i reproducció de les formes de vida social que configuren el medi a imatge i conveniència en un cercle continuat que es projecta al futur.

Éssers humans en un temps històric, inscrits en unes formes de relació social, embolicats en unes relacions de poder concretes. Aquestes inscripcions socials ens marquen els marges entre els quals es podran desenvolupar les nostres possibilitats de ser, unes i no altres. "L'individu només és, al meu entendre, el efecte del poder quan aquest és un procediment d'individualització".

L'individu serà sotmès a uns procediments per esdevenir "normal" i serà vigilat per a això. Subjectes subjectats a través d'uns procediments fixats per un poder polític.

3.2. El poder com a situació relacional.

Entendrem que el poder no és simplement un lloc o una institució privilegiada d'on emana tot el que es pot fer. Hi ha llocs que, efectivament, concentren poder, però són producte d'un sistema de relacions, estan basats en una situació relacional.

El poder és present en tot moment, es produeix en cada instant, en tots els punts del sistema relacional, en tota relació d'un punt amb un altre, en el mateix relacionar. La relació de poder és omnipresent, resulta inescapable. En l'efecte de conjunt d'aquestes formes de relació, si repetició, en la seva permanència, en el seu encadenament, en la seva mobilitat, es dibuixa el poder. "El poder no és una institució, i no és una estructura, no és certa potència de la qual alguns estarien dotats: és el nom que es presta a una situació estratègica complexa en una societat donada" (Foucault, 1995:113).

El poder és relacional, per tant pateix tensions constants, canvia segons els moments, els esdeveniments, les voluntats, les intencionalitats, els projectes, els relats que donen compte d'ells, les materialitats, els afectes, les identitats, les conductes, les forces, les lluites, les resistències ... La vida i la política es formen mútuament en un cercle de retroalimentació. En aquestes inseparables relacions entre la vida i el poder, la vida, la vida que el poder, el biopoder, vol coptar i explotar tan intensa i extensament com pugui, s'escapa a cada estona en el decurs d'aquestes constants lluites relacionals que també el conformen.

A l'hora d'intentar respondre la nostra pregunta inicial, és convenient anar tenint en compte tot això. No estem en un espai neutral, tècnic i no necessàriament positiu per a segons qui. Estem en un determinat temps històric, situats en unes determinades relacions de poder. I aquestes relacions de poder adquireixen formes concretes, persegueixen uns determinats objectius.

4. Una determinada forma històrica de relacions de poder: el neoliberalisme

El (neo) liberalisme es basa en una racionalitat i en una sèrie de valors.

Constitueix i propugna una visió del món i una forma de vida. No pretén realitzar ara una detallada anàlisi d'aquests valors i aquesta visió del món. Però sí que cal apuntar alguns elements.

El primer dret humà que es reconeix des del liberalisme, fundant i principal, és el dret a la propietat (Martínez, 2004:104-106). Es reconeix abans que qualsevol altre dret, i els altres drets emanen a partir de aquest dret a la propietat, entre ells, el dret a la vida. Això volia dir entre altres coses que, en la mesura que prevalia el dret a la propietat sobre altres drets, es legitimava que un ésser humà fora propietat d'un altre humà, és a dir, l'esclavitud.

Des d'aquestes perspectives, tot adquireix el seu valor en base al seu valor en el mercat, no per constituir un bé per al desenvolupament de la vida, de vida digna per tot * s, com es planteja des d'altres perspectives de drets (Herrera, 2005; Martínez, 2004). Els valors són els que fixa "el mercat", és a dir, els més poderosos en el mercat, els més rics, tot es veu sota l'òptica del lucre privat, tot es converteix en mercaderia a comprar i vendre. Això comporta la necessària implementació d'unes formes concretes de poder i govern històricament lligades de manera estreta al naixement de la biopolítica (Foucault, 2007).

4.1. L'Estat i el naixement de la biopolítica. Biopolítica del neoliberalisme.

Propietat, drets, poder, i govern. Els propietaris són els que tenen dret a participar en l'exercici del poder al govern. A més propietat, més dret, més poder. L'Estat és una peculiar tecnologia de concentració de poder per a l'exercici de govern, que es va pretendre realitat autònoma en si mateixa. No obstant això, la tecnologia "Estat" no és natural, ni ha estat sempre com a tal. És històrica, és social, i es fonamenta en una racionalitat.

La racionalitat governamental, la raó d'Estat, proporciona unes raons per governar i per a l'exercici de la pràctica governamental, per l'art de governar. La governamentalitat serà la manera de conduir la conducta dels homes, i d'alguna manera consistirà en una graella d'anàlisi per les relacions de poder (Foucault, 2007: 218).

La raó de govern entén als éssers humans com una població, com un problema a manejar per aconseguir uns resultats. Així en els seus inicis, es planteja com caldrà observar, a través de quins instruments, i de quin tipus de càlcul, si una determinada acció governamental, pot funcionar adequadament. D'aquest plantejament es deriven diverses qüestions.

La primera, sobre "què fer" implica necessàriament també "què no fer": la qüestió de l'autolimitació de l'acció governamental és present des dels seus inicis en aquesta racionalitat de govern que sorgeix dels propietaris del mercat: no intervenir, "deixar-nos fer", no ens oprimeixin. Segona, les pràctiques de govern passaran seu examen en funció del seu "Utilitat", és a dir, de si la pràctica de govern té èxit i es comporta com es vol respecte

a un marc de comprensió que fa desxifrabla la realitat, i que permet establir si la pràctica governamental és útil o no en funció d'algun indicador.

I això ens porta a la tercera, es fa necessària una intel·ligibilitat, un règim de Veritat, un conjunt de regles que permetin respecte a un discurs donat, caracteritzar els enunciats, establir la veritat, el que és veritable i el que és fals, la veridicció.

Un bon govern serà el que actua en la veritat. El bon govern trobarà en la Mercat el lloc de veridicció per excel·lència, de formació de veritat.

El Mercat concebut com a lloc on es fa justícia distributiva a través de la veritat dels preus, on es posen en evidència els mecanismes naturals que permeten l'aparició dels preus naturals, del bon preu, del preu just, del preu veritable. Cal deixar-lo actuar, sense regular artificiosament, perquè aparegui la seva norma, i obeir; cal deixar actuar sense interferències als mecanismes "naturals" i espontanis, encara que no hi hagi possibilitat de aprehenderlos. El Mercat és el lloc de la Veritat. El Mercat revela una Veritat. Bona, natural, justa. El Mercat serà espai de jurisdicció i de veritat per les pràctiques governamentals, patró de verificació i falsificació a la governamentalitat (Foucault, 2007:43-67).

Veritat i falsedat per l'acció del poder polític sobre la vida.

Així que tot i tots al mercat, segons els valors que marqui per al intercanvi, i amb l'ànim del guany com a valor principal. Si en alguna cosa o algú no hi ha negoci, que no existeixi, de fet, deixarà d'existir, naturalment.

Tot en el mercat, tot al servei del mercat. Per tant, cal facilitar l'intercanvi en el mercat, el guany econòmic. Hi ha intercanvi en allò en que hi ha interès. Hi ha interès en allò que permet cobrir necessitats, desenvolupar vida. El negoci i el poder es col·locaran i produiran allà on es produeixi la vida, en la satisfacció de les necessitats per a la vida. Després ja es crearan altres necessitats per les determinades formes de vida i ja s'implantaràn formes de vida per crear mercats de necessitats ...

A més, el govern només ha d'actuar on sigui útil. Serà útil si hi ha interès al mercat, si facilita l'interès del mercat. El govern haurà d'actuar per els interessos del mercat.

A poc a poc van anar canviant la concepció de les maneres liberals. D' pensar inicialment en com limitar l'Estat per deixar fer al mercat, a pensar sobre com fer existir al mercat, per descomptat a partir de la llibertat econòmica dels propietaris. Es tornen les tornes, la llibertat de mercat sorgeix com a principi organitzador i regulador de l'estat, des del principi de seva existència i fins al final de cadascuna de les seves intervencions. L'Estat queda al servei i sota vigilància del Mercat.

És més, el mercat ha de ser produït pel govern. S'ha de promoure una competència pura que, paradoxalment, només pot aparèixer si és promoguda per les accions de l'Estat, per l'art de governar. Ja no és tant deixar fer al mercat, com promoure'l a través d'una intervenció permanent. Aquesta intervenció es realitzarà actuant sobre les condicions del medi, sobre el marc de relacions. S'actua no sobre les condicions actuals del món, sinó sobre les condicions d'existència del món. Es transformarà tot

per que el mercat pugui funcionar, però mai s'intervindrà sobre els sagrats elements del Mercat.

S'intervindrà sobre la població, la societat es canviarà perquè els mecanismes del mercat actuïn, a través de tècniques com el canvi del règim jurídic d'explotació (reformes laborals, per exemple). Es produirà no solament un ordre "natural" del món sinó també el seu ordre legal. Es pretén conformar un determinat tipus de societat. Una societat adequada al mercat, immersa en la competència. Caldrà multiplicar la forma social "Empresa" en el cos social, crear una societat-empresa ...

Les polítiques socials per a l'adequació de la societat al mercat mai tindran com a objectiu la igualtat, ni la compensació de desavantatges, ni la distribució equitativa ... tot això lesionaria al Mercat. Dins dels càlculs, es podran atendre alguns efectes de la pobresa, però no les seves causes, les polítiques socials no assumiran els riscos del social, només consideren mecanismes d'intervenció a qui ho necessiti i només quan ho necessiti, no hi ha seguretat per a tots, ni en tot moment. Hi haurà uns encarregats de realitzar els corresponents càlculs, establir mecanismes d'avaluació i determinar la veritat o falsedat d'aquesta necessitat d'individus concrets.

Només el creixement econòmic pot aportar solució i després ja s'anirà distribuint aquesta riquesa. Els mecanismes de política social no poden ser obstacle a les lleis del mercat.

La persona és concebuda com la màquina del treballador que li produirà fluxos d'ingressos, l'individu serà una empresa per a si mateix, serà "capital humà" sobre el qual, segons les seves pròpies decisions, podrà invertir en formació, migració, etc.

En la política de societat, la vida i els individus quedaran inclosos en relacions de propietat privades. L'empresa permanent s'estableix com model de relacions socials i de l'individu amb si mateix, com a model universal, generalitzat, de l'existència mateixa. Caldrà també reconstruir una sèrie de valors morals i culturals. La competència com valor moral, el lucre, l'individualisme, etc. Ha d'haver una economitxació de tot el camp social. De la vida ...

4.2. Biopolítica. Càlcul de formes de vida.

Per poder manejar l'objecte "població" i les condicions del medi per adequar-lo a les necessitats del mercat, cal doncs fer una sèrie de càlculs i prospeccions que s'han de fer d'acord amb un règim de veritat i un coneixement de la realitat. Saber i poder. Foucault (1995) ens explica altres aspectes interessants.

En el desenvolupament de les tècniques de govern, es descobreix un nou objecte anomenat "població". Es constata que hi havia una sèrie de dades referent a uns esdeveniments, unes variables que mostraven que, en una multiplicitat d'individus en el temps, es produïen regularment una sèrie de valors, en una evolució concreta: morts, malalties, crims, accidents ... Es va pensar que l'evolució d'aquests valors obeïa a les lleis de la naturalesa, que en el seu esdevenir natural aquestes variables acabaven per acomodar-se en uns nivells naturals, adequats, i que d'alguna manera resultava possible relacionar unes variables amb altres variables, encara que en aparença poguessin semblar una mica llunyanes. L'objecte "població" tenia efectes econòmics i es convertiria en la meta i instrument de govern (Foucault, 1995: 130-134)

Així, per exemple, es podria relacionar la possibilitat d'un determinat esdeveniment, una revolta a la ciutat contra el sobirà, amb l'escassetat de gra al mercat. Es podria pensar que s'hauria d'evitar l'escassetat, que hagi abundància de gra al mercat. Però si hi ha molta oferta de gra en el mercat, els preus baixen, si els preus baixen, no surt a compte produir, se sembla poc, si es sembla poc, hi haurà escassetat en el pròxim cicle. És a dir, si no hi ha escassetat, es produirà escassetat. L'escassetat seria un "Fenomen natural", no estarà ni bé ni malament que hauria de mantenir-se entre uns marges. Un nivell és la població, un altre nivell són els individus.

Perquè l'escassetat es mantingui en un nivell acceptable en la població, alguns individus hauran de patir els rigors de l'escassetat (Foucault, 1995: 45-56).

La qüestió serà tenir un bon dispositiu de coneixement, de càlcul, bé connectat amb la realitat, que permetés entendre les oscil·lacions i vincular amb altres elements de la realitat que servissin per compensar dinàmiques i facilitar que la pròpia realitat del moviment porti a l'anul·lació del esdeveniment no desitjat (Foucault, 1995: 57-60). La revolta contra el sobirà, per exemple.

En aquests càlculs, caldrà ampliar l'anàlisi dels processos a nombroses variables, a tot el cicle de producció, eixamplant temps i espais: haurem de conèixer bé el mercat, i caldrà disposar d'un ajustat coneixement de la població i del seu comportament. L'estadística, els càlculs, permetran l'anàlisi del que passi i del que passarà en el cicle natural. Cal deixar fer, deixar passar, l'escassetat no ha desaparèixer, ha d'haver certa escassetat, certa fam (Foucault, 1995:60 -62). Misèria planificada, es deia anteriorment.

Manejar les condicions del medi. Administrar l'escassetat. El problema és quan el poble no es vol comportar com "població" i es resisteix a acceptar el patiment que ha de portar a la resolució natural de la situació.

Llavors, tot deixaria de funcionar (Foucault, 1995: 64). El poder, els seus càlculs i la vida de la gent: "caldría parlar de biopolítica per designar el que fa entrar a la vida i els seus mecanismes en el domini dels càlculs explícits i converteix el poder-saber en un agent de transformació de la vida humana; això no vol dir que la vida hagi estat exhaustivament integrada a tècniques que la dominin o administrin, s'escapa d'elles sense parar." (Foucault, 1995: 173)

El poder, el negoci, l'interès, se situa on es produeix la vida. Un poder polític transformant la població i creant de manera calculada una forma de vida, amb les seves necessitats i desitjos, que constituirà el nínxol de negoci en el mercat. El poder, creant formes de vida social acords al mercat.

Biopolítica del neoliberalisme.

No estem en una "crisi". Són "moltes crisis". No són "naturals". És biopolítica: una calculada reordenació de la vida des d'una hegemonia del poder amb uns pressupostos ideològics, els del neoliberalisme. En aquest projecte ideològic, o bé sobrem, o bé, com a molt, la nostra vida està destinada a ser carn que alimenti el negoci al mercat. Però el resultat no està determinat. És una lluita social històrica, va la nostra vida, i fins a la vida mateixa en això.

5. El poder i les disciplines professionals del sector social.

Veiem doncs que aquestes qüestions de les relacions del poder, el govern, el neoliberalisme tenen algunes relacions

amb la qüestió d'una intervenció social per transformar les persones d'una societat i la seva forma de vida. És dir, hi ha una intervenció governamental, una política social que es s'estén per inundar una sèrie d'espais, entre ells, el que correspon al àmbit al qual ens referim com a sector social.

Ja en aquest àmbit, ens podem fer algunes preguntes més específiques sobre les maneres i lògiques d'operació d'aquest biopoder: com es produeix aquesta incidència, a través de quins mecanismes i procediments? En quina mesura interpel·la qui treballen en aquest àmbit? Quin paper concret juguen aquests treballadors?

Per intentar respondre a aquestes preguntes, ens pot ser útil parlar una mica sobre una particular tecnologia de poder: el poder disciplinar.

5.1. El poder disciplinari.

En el seu llibre sobre el poder psiquiàtric, Foucault (2005) ens parla del poder disciplinar com un poder que existeix en la nostra societat, discret, només visible en la docilitat i la submissió d'aquells sobre els qui s'exerceix en silenci (Foucault, 2005: 34).

És una forma de poder mitjançant la qual el poder polític i els poders en general aconseguen, en última instància, de manera capil·lar, arribar a tocar els cossos, aferrar-se a ells, incidir en els gestos, els comportaments, els hàbits, les paraules dels individus. Aquest poder té història, no es va formar d'una vegada, però tampoc va existir sempre. Es va formar fa uns pocs segles a la societat occidental iniciant-se en algunes comunitats religioses, utilitzant mètodes concernents a la vida quotidiana i la pedagogia i es va estendre fins esdevenir forma social absolutament generalitzada. (Foucault, 2005: 51 -52).

El poder disciplinari es caracteritza per constituir una captura total, o que quan menys tendeix a ser exhaustiva, del cos, els gestos, el temps i el comportament de l'individu (Foucault, 2005: 57). Implica una regulació de les conductes, en tot temps i espai, de les nostres vides, del nostre cos i la nostra ment. Un exemple ben clar és la disciplina militar. Una ocupació, una captura permanent i global del temps, la vida, i el cos de l'individu (Foucault, 2005:58-59);

Els sistemes disciplinaris inclouen un procediment de control constant, de vigilància. Si no s'està sota la mirada d'algú, si més no s'està en situació de ser observat.

Omnivigilància, omnivisibilitat; l'efecte panòptic d'aquesta forma de poder li permet actuar i ser percebut com una vigilància constant que autocensura a els subjectes disciplinats, fins fer-los perdre gairebé la possibilitat de pensar més enllà dels límits del possible instituït.

Observació informada, escrita. Informació sempre accessible. La visibilitat contínua permet la ràpida reacció del poder de disciplina. A partir d'aquí, el poder disciplinar tendeix a actuar preventivament, abans del propi acte, a través d'un joc de vigilància, recompenses i càstigs.

La pressió punitiva, minúscula i continuada, és el revers de la relació disciplinària (Foucault, 2005:63). El caràcter panòptic, aquest veure tot, tot el temps, al costat de l'acció punitiva i contínua sobre les virtualitats del comportament, projecta darrere del propi cos alguna cosa semblant a una psique. El poder disciplinari busca un estat terminal, mira cap al moment en què tot funcioni per si sol, quan la disciplina s'hagi interioritzat i convertit en un

hàbit (Foucault, 2005:58). La vigilància, llavors, requerirà només un caràcter virtual. Es s'haurà produït una "individualització esquemàtica i centralitzada" (Foucault, 2005:60).

Com s'operativitza, com es fa? Mitjançant procediments de control constant d'un exercici continuat, graduat, progressiu, desplegat al llarg d'una escala temporal que mostrarà amb detall el creixement i el perfeccionament en la disciplina (Foucault, 2005:58). Aquests procediments de control i exercici es desenvoluparan a través d'institucions socials com la escola, la fàbrica, el treball, la presó, l'hospital, la universitat, l'església, etc. institucions el conjunt conforma una societat panòptica (Foucault, 2005: 89-90).

Una altra característica que assenyala Foucault dels sistemes disciplinaris és que tenen una tendència a la isotopia. Amb això vol assenyalar diverses coses.

En primer lloc, que cadascú té el seu lloc ben determinat en el sistema, amb els seus elements subordinats i els seus elements superordinats. Hi ha per tant una classificació de la població segons jerarquies en la distribució de poder. El trànsit entre els diversos esglaons està clarament reglamentat en temps, procediments, coneixements, avaluacions, certificacions, etc. (Foucault, 2005: 63-64).

En segon lloc, aquesta tendència a la isotopia implica també que no ha de haver conflicte entre els diferents sistemes disciplinaris, i que per tants aquests han d'articular correctament entre si: cada sistema disciplinar té també el seu lloc, temps i competències.

I en tercer lloc, implica també l'existència sempre d'un residu en el procés de classificació i distribució (Foucault, 2005: 64). Sempre hi ha alguna cosa / algú que s'escapa de la vigilància, que resulta "inclassificable": l'insubmís, el desertor, etc.

L'existència de residus classificatoris ocasionarà l'aparició de sistemes disciplinaris complementaris per recuperar individus, que novament generaran residus, i així se seguiran creant nous sistemes disciplinaris fins l'infinit (Foucault, 2005: 65). El poder disciplinari exposa (i s'exposa a) el irreductible, i per això ha de ser sempre normalitzador i busca nous sistemes de recuperació per restablir la regla. Així, estableix la divisió normalment anormal i s'acobla aquesta divisió al sistema jurídic: propietat fonamental del poder disciplinari és fabricar cossos (Foucault, 2005:67).

Una qüestió complexa: "cal veure la constitució concreta de l'individu a partir de determinada tecnologia del poder (...) i aquesta tecnologia és la disciplina" (Foucault, 2005:68). Subjectar als subjectes. Crear subjectes sujetables, funcionals a la distribució de poder i a la manera de producció. Sense ordre disciplinar, no hi ha individualitat que pugui ser permesa. El poder disciplinar ha de normalitzar i normalitza.

La família és considerada dispositiu frontissa, punt d'enganxament per a tots els sistemes disciplinaris (Foucault, 2005: 91) Què seria de l'obligació del treball si no hagués família que mantenir? Per ser individu adult, cal formar una família, amb un règim jurídic de matrimoni, naixements, etc. La família, com a instància de coacció que fixa a individus a aparells disciplinaris.

I què passa quan la família es fa miques i deixa de complir la seva funció? Llavors sorgiran tot un seguit de dispositius disciplinaris el paper consisteix en mitigar-ne febleses: a principis del s. XIX apareix el que podem

anomenar assistència social, tot un treball social que anirà cobrant major importància fins a la que avui el coneixem, i que té la funció de constituir una mena de teixit disciplinari que pugui substituir la família, i reconstituir però que, al mateix temps, també pot permetre prescindir-ne (Foucault, 2005:94).

A partir de l'organització d'aquests dispositius disciplinaris que haurien de substituir la família sorgeix el que Foucault anomena "funció psi", amb els seus discursos, la seva institucionalitat i la seva individu psicològic (Foucault, 2005:96) ..

Sembla que per aquí, després de tantes voltes, ja entrem en això del "Sector social" ...

5.2. La funció psi.

Els sistemes disciplinaris van tenir en el segle XVIII una primera funció massiva, global, que sorgeix amb claredat: ajustar la multiplicitat d'individus a els aparells de producció, als aparells de l'estat que els controlaven, en principi d'acumulació d'hommes i l'acumulació de capital. En els seus límits, a causa del seu caràcter classificador i normalitzador, aquests sistemes disciplinaris originaven, per exclusió i a títol residual, altres tantes anomalies, il·legalitats, irregularitats. Com més rigorós és el sistema disciplinari, més nombroses són aquestes anomalies, il·legalitats i irregularitats que el sistema disciplinari havia reabsorbir.

En aquestes irregularitats que el sistema disciplinari no deixava de provocar i que havia reabsorbir, el sistema econòmic i polític de la burgesia del s.XIX va trobar d'una banda, una font de lucre, i per altra banda, un espai de enfortiment de poder (Foucault, 2005: 120).

La funció psi exercir el paper de disciplina per a tots els indisciplinables.

Intervenía cada vegada que un individu era incapaç de seguir la disciplina, quan algú s'escapava d'entre les quadrícules disciplinars. La submissió es converteix llavors en racionalitat, en lògica de comportament racional, recomanable i fins bondados. Així, es cola al mateix ser, conforma el propi pensar i sentir, crea lleials subjectes subjectats. També és clar entre aquelles persones que, havent passat pel disciplinament iniciàtic corresponent, conformen el grup professional que constitueixin i administrin els dispositius per a la dispensació de la funció psi.

La funció psi va néixer del costat de la psiquiatria, com contracara de la família, es estendre a tots els sistemes disciplinaris i va acabar convertint-se en el discurs i el control dels sistemes disciplinaris. És el discurs de introducció de tots els esquemes d'individualització, normalització i subjecció dels individus dins dels sistemes disciplinaris, és la instància teòrica de tot dispositiu disciplinari. La psicologia com a institució i discurs, controla permanentment els dispositius disciplinaris (Foucault, 2005:96-97). Sembla doncs que la psicologia juga un important paper en el manteniment de l'ordre hegemònic. Té la funció d'intensificar la realitat com poder i intensificar el poder fent valer com a realitat (Foucault, 2005: 195). Així són les coses, és el que hi ha, cal inserir.

La nebulosa "sector social" encaixa en aquestes funcions "psi". En les transformacions actuals del sector, quines tasques i funcions els estan destinades als professionals? Quins objectius es perseguirà amb aquestes tasques? Ajudar? Governar? O fer negoci? Amb la coartada de l'ajudar, governar i fer negoci? En què es convertiran aquests professionals? Què es pot fer?

6. El moment en el sector social.

"... Crec que el poder polític també s'exerceix a través de la mediació de certes institucions que semblarien no tenir res en comú amb el poder polític, que es presenten com a independents a aquest, quan en realitat no ho són. (...)

Em sembla que la veritable tasca política en una societat com la nostra és fer una crítica del funcionament de les institucions que semblen neutrals i independents, fer una crítica i atacar de manera tal de desemmascarar la violència política que s'ha exercit a través d'aquestes de manera oculta, perquè puguem combatre ".
Michel Foucault (A Chomsky, N; Foucault, M, i Elders, F., 2006:21)
L'entramat que té l'hegemonia global ha realitzat una sèrie de càlculs biopolítics. D'aquests càlculs, conclouen que una franja poblacional és un sol ús. No interessa la seva inserció en el sistema, no importen, queden a la seva sort, el propi desenvolupament natural poblacional, facilitat per la acció governamental sobre el medi, acabarà per completar la seva extinció.

No tots i totes han de desaparèixer, però. En els càlculs de maneig del mitjà de considerar que cal administrar l'escassetat, que ha d'haver una certa dosi de misèria i miserables a la població, i per tant, s'ha de produir una misèria planificada. L'administració d'aquesta misèria planificada, en qualsevol cas, s'ha de constituir com a mercat, produir guanys i coadjuvar a apuntalar l'hegemonia de poder.

Aquestes són les franges de població que s'atenien (disciplinaven) des del sector social.

Tot i tots han d'anar al mercat, tot ha de ser negoci. El sector social, també. El sector social és un mercat. El govern s'ha d'abstenir de actuar en aquest mercat, no ha de produir interferències en el desenvolupament natural del lliure intercanvi. El govern del poder polític ha de manejar el medi, ha de realitzar una acció positiva per facilitar l'intercanvi en el mercat del sector social, el mercat del sector social ha de ser produït pel govern.

Per això, ha de crear una realitat material, un marc jurídic i un règim de veritat que afavoreixi el mercat del sector social.

Les retallades i la desaparició de recursos d'atenció conformaran 1/2 en què no hi haurà alternatives de suport: la satisfacció de les necessitats vitals s'hauran de trobar en el mercat, al mercat de treball precaritzat i de baixos salaris, en l'àmbit del privat.

La privatització, l'assignació de gestió de recursos a grans empreses afavorirà la lliure competència i conformarà l'establiment del mercat del sector social que administrarà l'escassetat i del reciclatge s'obtindran guanys. S'atendran efectes i no causes.

A través de patrons morals es construirà una composició de la realitat que legitimarà la distribució de poder, sense qüestionaments de les arrels dels problemes. Els qui reben ajuda, estaran en aquesta situació únicament per la seva pròpia responsabilitat, per no haver sabut fer ús de la seva llibertat, o al millor dels casos per la mala sort. Els que "ajuden" sí hauran sabut fer ús de la seva llibertat i més, són bons, els que reben, han d'estar agraïts. Els missatges del discurs de la caritat es disseminaran abundantment a través de diversos dispositius: uns emotius i espectaculars, com les maratons de televisions governamentals, altres amb aparença d'objectivitat, com notícies, informes "tècnics", informes governamentals, etc.

El nínxol de negoci en l'entramat del mercat del sector social està conformat per la vida mateixa de les persones que han de ser ateses. Els ingressos provindran de la gestió de la seva vida, de tot el necessari per a la seva vida en el sistema: la seva alimentació, la seva educació, la seva cura, la seva vigilància, el seu oci, seus béns ... Per exemple, un centre residencial de menors serà un bon negoci a partir dels ingressos per subvencions i contractes governamentals o donacions privades de més o menys envergadura. El guany serà la diferència entre ingressos aconseguits per cobrir les necessitats de la vida de cada niñx i les despeses efectivament realitzades. Per al centre, un nen sense pares però amb una discapacitat que l'obligui a utilitzar una cadira de rodes i un cotxe adaptat en propietat podrà significar bons guanys mentre la subvenció sigui més sucosa que la destinada a altres niñxs, i el cotxe del xaval segueixi funcionant per efectuar tots els altres desplaçaments que requereixi la gestió del centre.

Els beneficis també poden provenir de l'explotació de la difusió de la imatge de marca de les corporacions que "ajudin", que donin donacions. Una bona imatge corporativa és imprescindible per al manteniment i desenvolupament de les posicions en el mercat i el manteniment de l'ordre productiu. Cal rentar la imatge de marca per crear problemes socials i aparèixer com solucionador dels mateixos. Grans bancs que promouen desnonaments després publiciten obra social que constitueix "L'ànima de La Caixa".

La donació de la gran corporació pot fer a nom de fundacions que recullen donacions de clients. La campanya d'imatge no només li surt gratis a la corporació, sinó que fins i tot deduir la donació dels altres en les seves pròpies declaracions d'impostos (Redacció Però, 2012: 6 de desembre).

Recentment, el govern català i la televisió pública catalana van promoure durant mesos una marató televisiva solidària per, en vista de l'evolució de la crisi i de com afecta la societat, recaptar fons per lluitar contra la pobresa i l'exclusió social. Un vídeo promocional instava que "ningú es quedi fora de joc", amb el fons argumental del conflicte d'aquell joc infantil en què s'ha de competir per un nombre de cadires que sempre és inferior al de persones que han de seure. Una sèrie de grans empreses feien possible aquesta altra empresa (Efe, 2012: 30 de gener; Fundació TV3, 2012: 27 de maig).

Tothom estava convidat a participar en aquesta bondadosa i solidària iniciativa que mostraria que el poble català té un gran cor i que, malgrat tot, sap unir i actuar en comú davant les dificultats. Les càmeres van mostrar que fins i tot el mateix president de la Generalitat va acudir al esdeveniment, participant com un voluntari més en tan encomiable esforç, ja que considerava important "que la gent es sensibilitzés i que en un moment excepcional faci coses excepcionals" (Europa Press, 2012: 28 de maig).

La marató va recaptar quatre milions d'euros. Entre els seus principals patrocinadors, investigacions per evasió i frau fiscal mitjançant, havien guanyat l'any anterior uns nou mil milions d'euros (Fernández, 2012: 27 de maig). I és que era la marató "per", no "contra" la pobresa ... Determinades fundacions i ONGs conformen una zona blanca de legitimació capitalista que, a més, resulta funcional en la creació d'un volum de negoci gens menyspreable i genera una influència en el medi general en moltes qüestions, no només la promoció d'imatge de marca, també el precarització d'ocupació, abaratiment de costos, etc. (Esglésies, Badenes, 2011).

D'aquesta manera, el mercat del sector social aporta també garanties de govern. Proporcionarà una composició de realitat: "bones causes", "Excepcionalitat", no qüestionament de l'ordre social, despolitització de la realitat. I també produeix conductes de canalització de la conducta de la població atesa, i de la població espectadora en interrelació, perquè no es generin

problemes d'ordre, perquè no esclati la revolta a la administració del cicle de l'escassetat. Els i sol ús i pobres planificats

no han de recollir aliments de les escombraries de les grans superfícies alimentàries, perquè interferirien en el mercat, si els excedents no es destrueixen alterarien a la baixa els preus. Molt menys s'han d'organitzar col·lectivament per prendre sense permís i sense pagament els aliments dels supermercats de grans corporacions. La seva conducta ha de consistir en acudir a la iniciativa privada, als bancs d'aliments, a institucions religioses, a Càritas, concórrer als projectes beneficiaris de la telemarató.

Aquesta és la canalització de conducta que també realitzaran els dispositius del mercat del sector social.

Així, es produiran també els diversos subjectes funcionals a la manera de producció. Conducció de conductes i producció de subjectes funcionals, per distribuir adequadament en els diversos esglaons de la piràmide de poder. Subjectes per als llocs de dalt i subjectes per als llocs avall. Els joves de determinades agrupacions religioses adinerades, estudiants en pràctiques també, realitzaran la seva obra de caritat / pràctica voluntària semestral acompanyant els nens en misèria planificada dels centres de menors, en el compliment d'un dels seus somnis infantils, passar un dia en un conegut parc d'atraccions.

Es tracta que uns oblidin per un dia, això sí, només un, la seva trista existència, i que altres s'entrenin en la dispensació de caritat.

Tots guardaran un bell record que els animarà a repetir l'experiència. No haurà inconvenient en què el dispositiu específic que realitzarà la gestió i els pagaments sigui una ong lligada a una agrupació religiosa que s'assenta en els sectors socials de l'hegemonia en el poder. Al contrari, tot i que la tal agrupació hagi estat tan esquitxada per tan nombrosos escàndols de pederàstia que fins al líder de l'aparell global de la multinacional religiosa hagués d'intervenir ... Biopolítica, el poder polític fins a l'ús i control del cos de l'individu ... Aquesta anàlisi no podria haver realitzat sense la inspiració de nombrosos centres de menors, onegés que promouen el somiar desperts, els legionaris de Crist, Marcial Maciel, el finançament d'obra social La Caixa ... (Bedoya, 2010: 24 de gener; Regnum Christi, 2008: 12 de gener; Somiar desperts, s.f.).

Funcional discurs moral de la caritat. Causes dels problemes que es posen com solucions. El món a l'inrevés. Es va instal·lant un altre càlcul, un altre equilibri, en referència a altres lògiques. És l'establiment d'un altre règim de Veritat: el mercat i la caritat davant del dret social.

Plans d'empresa per organitzacions que no han de ser lucratives.

Capítols d'ingressos: subvencions, contractacions públiques, en proporció a la proximitat al poder polític de torn. Cada vegada hi haurà menys d'aquestes oportunitats de negoci, probablement fins a la seva pràctica desaparició.

Retalls i impagaments de subvencions i contractacions ja acordades mostren que no hi ha empatx en saltar principis bàsics de convivència social: les relacions contractuals públiques, les relacions de confiança, etc. No hi ha límit, només arbitrariedad de qui té més poder. Els recursos públics existents, buidats de pressupost, no tindran res a oferir, més enllà de facilitar el trànsit al mercat de serveis socials. Així, des de l'oficina pública d'ocupació seran capaços de derivar cap a l'assemblea d'aturats i des de la oficina de serveis socials municipal, a Càritas.

Ja sense subvenció, els petits agents privats del mercat social en formació, intentaran buscar altres fonts d'ingrés: fundacions privades 18 de grans empreses, donacions i apadrinaments de la població en general, o presentar el projecte a la telemarató. Les grans empreses, més competitives, amb més capacitat financera i, per tant, d'aguant, aniran fent-se amb el control del mercat. Ja era la idea ...

Capítol de despeses. Al centre residencial de nens, es buscarà que determinats àmbits d'activitat no generin despesa, seran benvingudes les excursions gratuïtes per als nens, encara que siguin gestionades per organitzacions inquietants, i serà exclosa tota altra activitat extraescolar que impliqui desemborsament, l'alimentació, tot i disposar de partida pressupostària pròpia per comprar al mercat, s'obtindrà d'un banc d'aliments d'una altra ONG que haurà aconseguit fons d'un programa de aliments de la Unió Europea, com a mínim mentre duri el programa, que hi ha de facilitar les coses al mercat (Nogueira, Doncel, 2012: 4 de setembre), la roba, també amb pressupost, però de segona mà, de donacions o de altra ong del mercat, cal facilitar l'intercanvi. I per descomptat, racionalitzar altre important rubro del capítol de despeses: cal baixar-li el salari als i les treballadors del sector.

7. Els i treballadors del sector.

Els i treballadors de la funció psi també han estat modelats en el sistema disciplinar, formats en uns dispositius específics, per desenvolupar unes funcions concretes en altres dispositius disciplinaris concrets, sobre unes determinades franges de població.

Al llarg d'aquest disciplinament, hem estat formats com a subjectes en tant que "professionals", "tècnics", etc., no tant com "treballadors". És a dir, classificats en un determinat lloc en la distribució de poder de la societat disciplinar, un escalafó presumptament superior al de les persones amb qui es treballa, etiquetada com a població atesa, beneficiària, client, usuària, etc.

Així, es marca una asimetria en les relacions de poder entre uns, "Tècnics", i altres, objecte d'intervenció dels i les tècnics. I no obstant això, la presumpta crisi deixa al descobert que, en el càlcul general, estem assignats pràcticament al mateix lloc de la manera de producció i que se'ns aplicarà la mateixa lògica. Un dia, l'orientador laboral veurà que està assegut just a l'altre costat de la que era la seva taula de treball.

El sistema i els dispositius concrets estan sent canviats. La població a disciplinar, a atendre, també està sent transformada, des de la seva etiquetatge classificatori. Se'ls classifica com un sol ús o com a objecte de negoci en una planificació de la misèria. Per la mateixa raó, a els treballadors del sector, se'ls reclassificarà com sol ús o com explotables per al negoci de la misèria. Molts dispositius disciplinaris es desmantellen. Sense dispositiu, sense franja de població, sense funcions, el professional perd la seva sentit i desapareix. Un taxi al desert.

S'aplicaran els mateixos principis que el conjunt del sector. Petites empreses i treballadors. Tots al mercat. Les hegemonies de poder, en aquest esglau ja govern i federacions empresarials, realitzaran accions positives per facilitar un tractament de l'apartat de recursos humans del capítol de despeses que afavoreixi l'intercanvi mercat del sector social. Ja se sap: racionalitzar costos de producció, flexibilitat, competitivitat, ocupabilitat, etc. Per això, crearan una realitat material, un marc jurídic i un règim de veritat.

Amb la coartada de crisi i retallades, es realitzaran acomiadaments, hi haurà més desocupació en el sector, s'aniran baixant salaris i condicions laborals. Més hores de treball, més càrrega de treball, funcions que no té res a veure amb la formació laboral, combinat amb por a l'acomiadament, major control disciplinar i asimetria en la relació de poder entre treballadors i empreses. Incentivar la producció.

Cal produir, cal fer negoci. Com en altres àrees de cura de la vida, com l'atenció en salut, el capitalisme convertirà l'atenció social en una mercaderia, i els administradors d'aquesta atenció social, educadors, psicòlogxs, assistents socials, i tot

l'aparell d'atenció es convertiran en una mena de capatàs del negoci. A les persones ateses se les convertirà en objecte al qual treure-li el major profit econòmic, sense que això impliqui necessàriament que hagi de tenir una millor situació social. El xaval amb cadira de rodes i cotxe adaptat es queda al centre mentre hi hagi subvenció, a com doni lloc.

Com en altres llocs, els diversos dispositius es articularen. El treballador social de l'hospital es limitarà a avaluar, segons barems d'administració de misèria, la situació econòmica del pacient per evitar enganys a l'administració i exigir el pagament pels serveis de salut prestats. Potser l'educador social de carrer o el terapeuta complementin amb els seus informes les investigacions oportunes.

Els marcs jurídics de regulació laboral s'hauran canviat amb les reformes laborals generals. En qualsevol cas, si convé, les empreses no respectaran les condicions dels convenis laborals sectorials. Fins i tot, amb visió estratègica de llarg termini, s'aniran disminuint els requisits formatius per exercir la professió, es crearan noves categories professionals que requeriran disciplinaments formatius menys intensos, que, en conseqüència, seran pitjor retribuïts. S'exigiran titulacions d'un nivell però es realitzaran contractacions amb retribucions dels nivells més baixos de l'escala salarial.

Tasques professionals seran cobertes per voluntaris solidaris.

I és que el règim de veritat jurídic del mercat es complementarà amb el funcional discurs moral de la caritat. Els treballadors en els escalafons no directius aniran sent considerats professionals que es paguen per la seva vocació i per la satisfacció de fer el bé, en una mena d'apostolat social. La precarietat laboral s'etiquetarà com voluntariat: la "Benevolització del treball" (Iglesias, Badenes, 2011: 58). Aquells flamants "Tècnics" a "voluntaris alliberats" als que l'empresa fins i tot arribarà a demanar col·laboració econòmica per mantenir el servei ... Els que no s'ajustin al perfil, ja se sap, al mercat on ningú els voldrà contractar, perquè acabin convertint-se, també, en objecte del negoci.

8. Cal construir alternatives.

És evident que per al sector social és necessari un altre model diferent al del mercat i la caritat que l'hegemonia de la reordenació neoliberal de la vida pretén implantar. Cal defensar els nostres drets socials.

El problema reuneix les característiques del complex. Són nombroses variables interrelacionades de moltes i diverses maneres: polítiques, econòmiques, morals ... i tot, en un moment històric convuls i en unes determinades relacions, lluites i tecnologies de poder. Els resultats són incerts. Tot es relaciona amb tot. Moltes coses per fer, tantes i tan grans que el esforç pot semblar inabastable, inabastable. No obstant això, pel contrari, aquesta complexitat ens atorga nombrosos avantatges, nombrosos llocs per on iniciar camins, moltes esquerdes que constitueixen espais de lluita per posar en marxa iniciatives, moltes possibilitats d'acció que en el seu interrelació obriran els espais a la creació d'un altre model que tingui cura vida

Els models que tracten de implanta les hegemonies no sempre funcionen tan bé com voldrien els seus promotors, no són perfectes, ni ineludibles, ni de bon menys. La gent som actives, participem, no només patim, també generem resistències. Estem en moments de grans canvis socials i polítics, d'incertesa. Res està tancat, per més que se'ns digui una i una altra que no hi ha altres alternatives. L'estat de coses de qualsevol moment històric és producte d'equilibris de relacions de poder, de lluites polític-socials. El que estigui per venir serà producte del desenvolupament de les lluites socials actuals. El panorama està obert.

Una primera qüestió serà prendre consciència de la situació en què se'ns ha col·locat al conjunt format per l'entramat

polític i social i prendre una opció sobre això. Una opció possible és no situar del costat de les instàncies de control i d'hegemonia del poder. Situar-nos en la manera de producció, conscientment on realment estem, baix, al lloc dels prescindibles amb qualsevol expedient de regulació d'ocupació, en el nosaltres.

El "nosaltres", el dels i les aturats i treballadors precaritzats, el de qui han estat desnonats de casa, el dels i les joves que veuen com seu futur es desdibuixa per les retallades en educació, el dels que pateixen la repressió i la reordenació neoliberal de la vida, el dels que han estat etiquetats com "un sol ús", i ja cada vegada tenen / tenim menys per perdre: unes quantes cadenes materials i simbòliques. Aquelles que anem sent forçats a la cruïlla de desaparèixer o de trencar dependències i prendre a les nostres mans el control de les nostres vides. Aquest nou subjecte, que és vell, es va reconeixent i definint a si mateix: la seva identitat, els seus components, seus desitjos, els seus propòsits, les seves incerteses ... Per això ha de ser que l'excel·lent vídeo "Nosaltres" es difon tan massivament a través d'Internet. (15MBcn, 2012: 24 d'abril)

Reconèixer en els altres del nosaltres. Reconstruir comunitat, obrir espais de construcció col·lectiva. Noves subjectivitats, individuals i col·lectives, també entre la gent de l'ofici del sector social. Cal sortir més enllà del si mateix, implicant-se en les diferents lluites de les comunitats, més enllà dels interessos immediats del petit sector. Es tracta de lluitar per els i fills de totes, per lxs altres, pel comú, pel "nosaltres": Som la generació que va lluitar i aconseguir una vida millor per als seus fills i filles. Ara estan posant el futur de les nostres filles i nétes en perill. Estem orgulloses de la resposta social i de l'empenta que estan mostrant les noves generacions en la lluita per una democràcia digna d'aquest nom i per la justícia social, contra els banquers i els polítics còmplices. Estem al seu costat, de cor, en les assemblees de barri i també a l'acció. Si volen desqualificar seva valentia cridant-los "perroflautas", a nosaltres ens poden trucar "laioflautas". (laioflautas, 2011: 27 d'octubre)

És la generació que va lluitar en els nostres barris per aconseguir molt del que avui ens estan prenent. Tenim molt a reaprendre de la nostra memòria col·lectiva, tenim nombrosos referents històrics, alguns molt propers, dels que aprendre dels seus encerts i errors. Els recursos del sector social van ser fruit d'anys de lluita social, no van venir regalats per un regal generosa del sobirà del regne. Va ser a partir de les lluites veïnals als barris, a les comunitats, a partir de les seves iniciatives per atendre els seus problemes i necessitats.

A partir d'aquestes iniciatives, es van anar desenvolupant bona part de les xarxes territorials d'atenció a diverses necessitats socials. Xarxes d'atenció que fins ahir havíem naturalitzat tan normalitzadament com part consubstancial de la administració pública, com un nostre dret. El treball de lluita contra la marginació social, de suport en drogodependències, en salut mental, en educació d'adults, a barreres arquitectònica (Foix, 2010), les lluites pels centres de salut als barris (Martí, 2010), les vocalies de dons, (Fernández, 2009: 30 de juliol), les assemblees contra l'atur, etc. poden constituir referents propers d'experiències d'emancipació i cura de la vida, per aquest àmbit del sector social al qual s'insisteix en submergir en simplificacions de tecnificació o voluntarització per a un funcional govern al servei dels que controlen el mercat.

Cal deixar enrere aquesta lògica del mercat i la competència, passar a la lògica de la cooperació i de la cura de la vida. Tenir cura aquells espais i activitats que són necessàries perquè les persones, totes, puguem tenir accés als béns necessaris per poder portar una vida digna de ser viscuda i desenvolupar les nostres potencialitats. L'activitat del sector social es dona en aquest àmbit, en els del manteniment d'una vida digna per a tothom, i aquest és l'espai que constitueix el conjunt dels drets humans.

Els Drets Humans són productes culturals de lluita per la dignitat (Herrera, 2005).

Estem doncs parlant de béns més preuats que les mercaderies: de drets humans, de dignitat, de persones, de vida, no d'objectes, ni de mercaderies, ni de lucre.

Haurem de fer i pensar sobre moltes coses, un camí llarg, en un escenari complex. Aquests drets són massa importants com per deixar-los en mans del mercat o de governs al seu servei. Haurem d' nos càrrec directament d'ells, i llavors caldrà pensar i construir noves relacions de poder, que facin altres càlculs, que tinguin altres racionalitats, passar de l'heteronomia a l'autonomia, recuperar el comú.

Haurem d'enfortir en les comunitats, potser no tant en les administracions governamentals. Autogestió, cooperatives de l'ofici, la sostenibilitat estigui fonamentada en les mateixes comunitats de les quals formem part, en la utilitat per satisfer necessitats comunitàries i al convenciment de les comunitats de donar suport als espais de cura i desenvolupament de vida digna que es constitueixin. Caldrà conformar altre mitjà, altra materialitat, una altra forma de relacionar-se. Caldrà lluitar en aquests espais i en els que estiguin relacionats, en les diferents lluites dels diferents sectors i moviments socials; obrir espais col·lectius per al trobada, la reflexió i l'acció comuna.

Haurem de crear noves composicions realitat, noves narratives, enfront del règim de Veritat de la caritat, per al conjunt de la societat. Com el spot alternatiu "no falten cadires, sobra cinisme" que va triomfar a les xarxes socials i que en poc temps va superar en visionats a l'spot oficial de promoció de la telemarató per la pobresa del govern català i les seves sequaços empresarials (Fernández, 2012: 23 de maig). Noves formes de fer. Nous espais d'incidència.

Haurem de crear i alimentar nous espais de trobada per la gent que defensem l'acció social i comunitària, com DASC. Haurem de constituir-nos en espais de treballadors de l'ofici, per a la defensa nostres drets laborals.

Haurem de construir nous coneixements, replantejar bagatges tècnics i pràctics, formar i subjectivar-nos d'altres maneres, com gent de l'ofici que no volen estar a dalt al servei de les instàncies de control, sinó a baix, que és on de per si estem, al servei del nosaltres, entre els i sol ús, al costat de la majoria de la gent, com gent que també som. Haurem de comprometre'ns en noves praxi en la superació de les condicions de misèria planificada a les que els / ens sotmet i condemna un sistema injust, des de la vida quotidiana, des dels problemes concrets.

Haurem d'avançar cap a un alliberament de les funcions psi (Martín Baró, 1986), i per això, haurem de construir en autonomia les nostres pròpies institucions del comú.

Informe de Rubén-A. Benedicto Salmerón. Psicòleg social. Assemblea del Sector Social, CGT. De-Alliberaments.

Més informació:

CGT Sector Social

- ▶ <https://www.facebook.com/sectorsocialcgtcatalunya>
- ▶ <http://cgtense.pangea.org/spip.php?rubrique129>
- ▶ <http://cgtcatalunya.cat/spip.php?rubrique156>
- ▶ <http://twitter.com/sectorsocialcgt>